

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ**

Карлаш Юлія Дмитрівна

УДК 369:364.6

**СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВРАЗЛИВИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ**

спеціальність 232 Соціальне забезпечення

освітньо-професійна програма
«Економіка та організація соціального забезпечення»

АВТОРЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи магістра

Краматорськ – 2021

Кваліфікаційною роботою магістра є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі економіки підприємства Донбаської державної машинобудівної академії Міністерства освіти і науки України (м. Краматорськ).

Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент,
Смирнова Ірина Іванівна,
Донбаська державна машинобудівна академія
Міністерства освіти і науки України
(м. Краматорськ), доцент кафедри
економіки підприємства.

Рецензент:

канд. екон. наук, доцент, заступник завідувача каф. обліку, оподаткування та економічної безпеки

Сімаков Костянтин Іванович, Донбаська державна машинобудівна академія
(м. Краматорськ).

Захист роботи відбудеться *21 грудня 2020 року о 14-00* на засіданні
екзаменаційної комісії з атестації у Донбаській державній машинобудівній
академії Міністерства освіти і науки України за адресою: 84300, Україна,
Донецька область, м. Краматорськ, б-р. Машинобудівників, 39, ауд. 2417

Секретар екзаменаційної комісії з атестації
кандидат економічних наук, ст.викл.

О. В. Латишева

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В Україні протягом останніх років склалася така ситуація, яка свідчить про негативні тенденції в суспільному житті. Кількість людей, які опинилися у скрутному фінансовому становищі, з кожним роком зростає, а перелік категорій населення, які потребують соціального захисту, розширюється. Проте через обмеженість фінансових ресурсів держава не може забезпечити належний соціальний захист усім своїм громадянам в результаті зменшення надходжень до бюджету. Тому фінансова підтримка за рахунок державних коштів надається лише особам, які перебувають у ситуаціях, визначених законодавством як вразливих груп населення: дітей, пенсіонерів, інвалідів, самотніх громадян похилого віку, безробітних, багатодітних сімей ітн.

Нагальною потребою в Україні є забезпечення надійного соціального захисту через реформування діючої системи соціальної підтримки населення, яка має забезпечити її відповідність реальним потребам суспільства, сприяти підвищенню дієвості допомоги нужденним і вразливим групам населення на основі об'єктивної оцінки ситуації. Соціальна політика держави має бути спрямована на покращення умов, способу та якості життя кожної української сім'ї, кожної української людини, стати підґрунтям прогресивного розвитку системи соціального захисту.

Суть соціального захисту полягає в наданні державою допомоги найбільш вразливим групам населення шляхом заходів, які реалізуються відповідними органами державної влади та видатків з бюджету.

Значний внесок у розвиток соціального захисту зробили вітчизняні вчені-економісти, зокрема Н. Абакумова, І. Андрієнко, В. Базилевич, Н. Болотіна, Н. Борецька, Е. Лібанова, Г. Лопушняк, М. Лукашевич, Г. Назарова, І. Рудкевич, І. Сирота, Л. Семів, Т. Семигіна, М. Сокол, І. Хомич, П. Шевчук, І. Ярошенко та ітн.

Авторами вирішене велике коло питань теоретичного та методологічного характеру. Однак за наявності чималої проблематики соціального захисту населення в сучасних реаліях існує потреба подальшого дослідження цієї сфери соціальної політики й надання конкретних пропозицій щодо її реформування.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи магістра є обґрунтування напрямів розвитку системи соціального захисту вразливих груп населення України.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- дослідити різні підходи до визначення сутності поняття соціальний захист;
- розкрити відмінні підходи до трактування сутності поняття соціально вразливі групи населення;
- визначити чинники, що можуть зумовити складні життєві обставини;

- з'ясувати особливості організації соціального захисту вразливих груп населення в Україні;

- розглянути державну систему соціального захисту сімей з дітьми та малозабезпечених сімей, осіб з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю, надання населенню субсидій на оплату житлово-комунальних послуг у сучасних умовах;

- визначити особливості фінансового забезпечення соціального захисту населення;

- запропонувати напрями розвитку системи соціального захисту вразливих груп населення в сучасних умовах України.

Об'єкт дослідження є процес соціального захисту вразливих груп населення України.

Предмет дослідження – теоретичні основи та методичні підходи до розвитку системи соціального захисту вразливих груп населення в сучасних умовах України.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених у роботі завдань та досягнення поставленої мети використано наступні методи дослідження: теоретичне узагальнення, діалектичне пізнання, наукова абстракція, економічний аналіз, синтез, аналогія, логічне узагальнення, порівняння, індукції, дедукції, спостереження, групування, табличний і графічний аналіз, моделювання та прогнозування.

Інформаційну базу дослідження забезпечують: Конституція України, закони України, нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, постанови та статистичні матеріали Державної служби статистики України, фахова література та наукові праці за темою дослідження, результати наукових досліджень зарубіжних і вітчизняних учених з питань шляхів подолання бідності в Україні, ресурси мережі Інтернет.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні існуючих теоретико-методологічних основ забезпечення соціального захисту найбільш вразливих груп населення. Найбільш вагомими результатами роботи є такі:

удосконалено:

- визначення категорії соціально вразливих груп населення;

набуло подальшого розвитку:

- напрями розвитку системи соціального захисту вразливих груп населення в Україні на основі визначеної пріоритетності завдань та можливостей їх реалізації в сучасних соціально-економічних умов;

- застосування економіко-математичного моделювання та прогнозування видатків зведеного бюджету України на соціальний захист та соціальне забезпечення.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота магістру є самостійно виконаною працею, в якій наведено авторські положення, висновки і рекомендації щодо вдосконалення пріоритетних напрямів

вдосконалення системи соціального захисту вразливих груп населення в Україні.

Публікації. Основні положення та результати роботи відображено у наукових працях – у науковому виданні ВАК та збірниках тез конференцій. Загальний обсяг публікацій складає 1,5 ум. друк. арк., з яких особисто авторові належить 0,54 ум.-друк. арк.

Обсяг і структура роботи. Кваліфікаційна магістерська робота складається із вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 123 сторінок основного тексту. Робота містить 9 таблиць та 21 рисунок, список використаної літератури (99 бібліографічних джерел), 4 додатки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретико-методологічні основи соціального захисту населення» розглянуто сутність соціального захисту та його місце в житті держави і суспільства. Вивчено теоретичні підходи до трактування суті соціально вразливих груп населення. Досліджено особливості організації соціального захисту населення в Україні. Проаналізовано й узагальнено сучасну нормативно-правову базу та наукову літературу щодо соціального захисту соціально вразливих груп населення в Україні.

Соціальний захист займає одне з ключових місць в житті держави і суспільства. Він безпосередньо залежить від розвитку економіки і тісно пов'язаний з політикою та соціальним добробутом працюючих людей і непрацюючих верств населення. Соціальний захист є головним інструментом зниження соціальної напруги, яка виникає в сучасних умовах суспільства.

Розглянуто питання встановлення суті соціального захисту та його місце в житті держави і суспільства, особливості організації соціального захисту населення в Україні.

Дослідження існуючих підходів науковців щодо дефініції соціального захисту дало змогу зробити висновок, що досліджувана категорія розуміється як діяльність, комплекс, функція, система, сукупність і механізм.

Визначено, що мета соціального захисту полягає в тому, щоб, забезпечивши людям мінімально необхідний життєвий рівень, надати кожному можливості вільно розвиватися, реалізувати себе, гарантувати дотримання стабільності в суспільстві, загального добробуту населення

Вважаємо, що система соціального захисту – це сукупність правових, економічних та соціальних заходів, гарантованих Конституцією України, щодо створення та забезпечення здорового соціально-економічного мікроклімату для життя та розвитку як економічно активної частини населення, так і тих, хто опинився у складних життєвих обставинах, гарантуючи обом групам соціальну безпеку (розвиток без війни і тероризму), соціальні зобов'язання, котрі ґрунтуються на соціальній справедливості й рівності прав.

Без наукового аналізу теоретичних підходів до трактування термінів неможливо чітко зрозуміти сутність поняття соціально вразливих груп населення, а отже й зрозуміти їх права, та розкрити процеси підтримки даних категорій населення у системі соціального захисту. Встановлено категорії громадян, які слід віднести до соціально вразливих груп населення України.

Досліджено особливості організації соціального захисту населення в Україні. Визначено, що державна соціальна підтримка населення в Україні представлена широким спектром соціальних допомог, соціальних пільг та субсидій, які охоплюють найменш забезпечені та найбільш уразливі категорії населення. Розглянуто класифікацію соціальної допомоги та соціальних пільг населенню України.

Визначено, що соціальний захист вразливих груп населення, стає актуальнішою саме тоді, коли суспільство, країна переживають важкі періоди, коли різко загострюються соціальні проблеми. Причому їх рішення залежить, передусім, від можливостей матеріальної (фінансовою) бази соціальної роботи, а також від суті і змісту державної соціальної політики. Загальновідомо що, багато проблем соціального захисту загострюються не лише в силу економічного становища в суспільстві, але і в результаті соціальної політики держави.

Узагальнено основні види соціальних виплат (компенсацій) та пільг які гарантовані державою. Виявлено причини, що негативно у даний час впливають на добробут сімей: високий рівень безробіття, високі тарифи на житлово-комунальні послуги, низький, що не відповідає вартості життя, рівень оплати праці.

Вважаємо, що система соціального захисту повинна бути націлена на пріоритетність проблем соціальної захищеності населення збільшення ролі особистого трудового вкладу в задоволення людських потреб населення і, отже, ліквідацію утриманства; формування нового механізму обґрунтування і реалізації соціальної політики.

Встановлено, що сьогодні українці демонструють більшу обізнаність щодо програм, які націлені на надання матеріальної соціальної підтримки (особливо щодо допомоги при народженні дитини, житлових субсидій і допомоги малозабезпеченим сім'ям) та соціальних пільг. Відтак, розраховуючи на підтримку держави, населення очікує здебільшого на грошові виплати, ніж на правові, економічні, психологічні, освітні, медичні, реабілітаційні та інші послуги.

У другому розділі «Дослідження сучасного стану соціального захисту вразливих груп населення в Україні» проведено дослідження сучасного стану соціального захисту вразливих груп населення. Проаналізовано соціальні стандарти і гарантії населенню відповідно визначеним пріоритетам держави. Проведена оцінка державної системи соціального захисту сімей з дітьми та малозабезпечених сімей. Проаналізовано соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та

дітям з інвалідністю Досліджено сучасний стан надання населенню субсидій на оплату житлово-комунальних послуг.

Дослідження сучасного стану соціального захисту вразливих груп населення в Україні показав, що однією його складовою є соціальні стандарти й гарантії держави населенню. Рівень соціальної захищеності населення безпосередньо визначається тим, наскільки фактичні показники відповідають існуючим соціальним нормативам і стандартам. За прийнятими у суспільстві нормами, встановлюються стандарти, які гарантує і забезпечує держава. До них належать: прожитковий мінімум; мінімальна заробітна плата; мінімальна пенсія; неоподаткований мінімум і ін.

Проаналізовано зміни розмірів прожиткового мінімуму на одну особу (загальний показник), мінімальної заробітної плати, мінімальної пенсії за 2010 – 2021 рр. За результатами аналізу можна зробити висновок, що за усіма показниками соціальних стандартів і гарантій спостерігається позитивна динаміка збільшення. Загальний прожитковий мінімум на одну особу у 2021р. порівняно з 2010р. збільшився на 1202 грн. (на 145,7%). Мінімальна заробітна плата у 2021 р. порівняно з 2010 роком збільшилась на 3854 грн. (на 443,5%), основний скачок якої відбувся у 2017 року до 3200. Мінімальна пенсія за віком у 2021 р. порівняно з 2010 роком збільшилась на 1074 грн. (на 154,5%). За результатами аналізу можна зробити висновок, що за усіма показниками соціальних стандартів і гарантій спостерігається позитивна динаміка збільшення. Але ж очевидно, що встановлений нині мінімальні розміри аж ніяк не може задовольнити потреби людини та його родини.

Тому сьогодні одним із найважливіших завдань соціальної політики держави на сучасному етапі є створення ефективної та дієвої системи соціального захисту вразливих груп населення.

Встановлено, що в Україні соціальний захист вразливих груп населення представлено широким спектром програм соціальної допомоги, соціальними пільгами та субсидіями, соціальними послугами.

Проаналізовано розміри державної соціальної допомоги, яка надається відповідно до Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми». Виявлено, що значний зріст у 2021р.в порівнянні з 2020р. набула допомога на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням (максимальний розмір), який пояснюється зростанням розміру прожиткового мінімуму в 2021р.

Встановлено, що серед найбільш відомих та поширених серед населення допомог є Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям. Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» спрямований на реалізацію конституційних гарантій права громадян на соціальний захист – забезпечення рівня життя не нижчого від прожиткового мінімуму шляхом надання грошової допомоги найменш соціально захищеним сім'ям і сприяння їх економічній самостійності.

Визначено що відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» у 2021 році рівень забезпечення прожиткового мінімуму (гарантований мінімум) для призначення допомоги відповідно до Закону у відсотковому співвідношенні до прожиткового мінімуму для

основних соціальних і демографічних груп населення становить: для працездатних осіб – 35 відсотків, для дітей: – 130 відсотків; для осіб, які втратили працездатність, та осіб з інвалідністю – 100 відсотків відповідного прожиткового мінімуму.

Проаналізовано розміри державної соціальної допомоги, які надаються відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю». Станом на 1 січня 2021 року в Україні налічується 2 мільйони 703 тисячі людей з інвалідністю, у тому числі: 222,3 тис. осіб з I групою інвалідності, 900,8 тис. осіб з II групою інвалідності, 1 мільйон 416,0 тис. осіб з III групою інвалідності та 163,9 тис. дітей з інвалідністю. У табл. 2.3 обчислено та згруповано інформацію відносно розмірів державної соціальної допомоги, яка надається відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю». Треба зазначити що в 2021р. значно зросли розміри надбавки на догляд за особами з інвалідністю з дитинства I групи (підгрупа А – 150%, Б – 100% прожиткового мінімуму).

В Україні система державної соціальної допомоги охоплює найменш забезпечені та найбільш уразливі категорії населення і гарантують їм рівень доходів, не нижчий від законодавчо встановленого мінімуму, або ж не допускають перевищення певних видів витрат (як то на житлово-комунальні послуги) над встановленою для цього випадку частиною доходу.

Встановлено, що одним з інструментів відповідної політики в Україні є надання населенню субсидій на оплату житлово-комунальних послуг. Програма надання громадянам України субсидій на оплату комунальних послуг стартувала в 2014 році. У 2021р. в 5 разів збільшилися витрати на субсидії порівняно з 2014р. Діючі державні програми з надання субсидій та пільг на оплату житлово-комунальних послуг – це ефективний механізм, який дає можливість сім'ям повною мірою і вчасно здійснювати оплату за житлово-комунальні послуги.

Встановлено, що уряд за останній час двічі уточнював нові правила отримання субсидій на оплату комунальних послуг. Для подолання недоліків системи субсидування необхідно й надалі здійснити низку кроків, які стосуються як системи соціального захисту загалом, так і вдосконалення форми надання субсидій зокрема

У третьому розділі «Напрями розвитку системи соціального захисту вразливих груп населення в Україні» досліджено основні напрями вдосконалення системи соціального захисту вразливих груп населення в Україні. З'ясовано, який саме закордонний досвід варто впровадити в реаліях України для забезпечення добробуту населення та зниження соціальної напруги у суспільстві. Звісно кожен досвід є унікальним, стартові умови країн, проблеми та цілі є різними. Досліджено особливості фінансового забезпечення соціального захисту населення в Україні. Запропоновано пріоритетні напрями вдосконалення системи соціального захисту вразливих груп населення в Україні.

З'ясовано особливості фінансового забезпечення соціального захисту в Україні проявляються як у формуванні, так і у використанні фінансових ресурсів. Щодо фінансового забезпечення соціального захисту, то воно полягає у формуванні і використанні фінансових ресурсів для забезпечення соціальних завдань, цілей, а державні механізми щодо забезпечення соціального захисту спрямовані на кожну людину і стосуються не лише найменш забезпечених категорій, а й населення загалом.

Фінансове забезпечення соціального захисту в рамках зазначених форм має свої особливості, які проявляються як у формуванні, так і у використанні фінансових ресурсів. Надана характеристика форм соціального захисту населення і визначено загальні відмінності між цими формами.

Враховуючи особливості існуючої вітчизняної практики та досвід країн із соціально-орієнтованою економікою, окреслено основні напрями вдосконалення системи соціального захисту.

Доцільно зазначити, що реформування, має спиратися на чітку концепцію, яка б враховувала не просто зміну механізмів надання соціального захисту в рамках однієї чи декількох програм, а обов'язково забезпечувала б дотримання балансу між економічними витратами та соціальними ефектами, тобто одночасно відповідала б принципу соціальної справедливості та економічної виправданості.

Представлено обґрунтування пріоритетних напрямів реформування системи соціальної підтримки населення. Доведено, що реформування має спиратися на чітку концепцію, яка б враховувала не просто зміну механізмів надання соціальної підтримки в рамках однієї чи декількох програм, а обов'язково забезпечувала б дотримання балансу між економічними витратами та соціальними ефектами, тобто одночасно відповідала б принципу соціальної справедливості та економічної виправданості.

Видатки зведеного бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення посідають чільне місце у бюджетному процесі, тому прогнозування їх обсягів є важливим. За його допомогою визначають напрями використання бюджетних коштів та рівень централізації фінансових ресурсів в процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту. Запропоновано для прогнозування обсягів видатків зведеного бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення використовувати екстраполяційні методи прогнозування. На рис. 1 представлено динаміку видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення та лінію тренда.

Суть прогнозованої екстраполяції полягає в знаходженні закономірностей, властивих розвитку об'єкта в минулому, і використанні цих закономірностей для побудови прогнозу. Найбільш адекватною для даного ряду динаміки видатків зведеного бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення за значенням коефіцієнта детермінації виявилася економіко-математична модель у вигляді поліноміальної функції, що має критерій достовірності апроксимації $R^2 = 0,9741$.

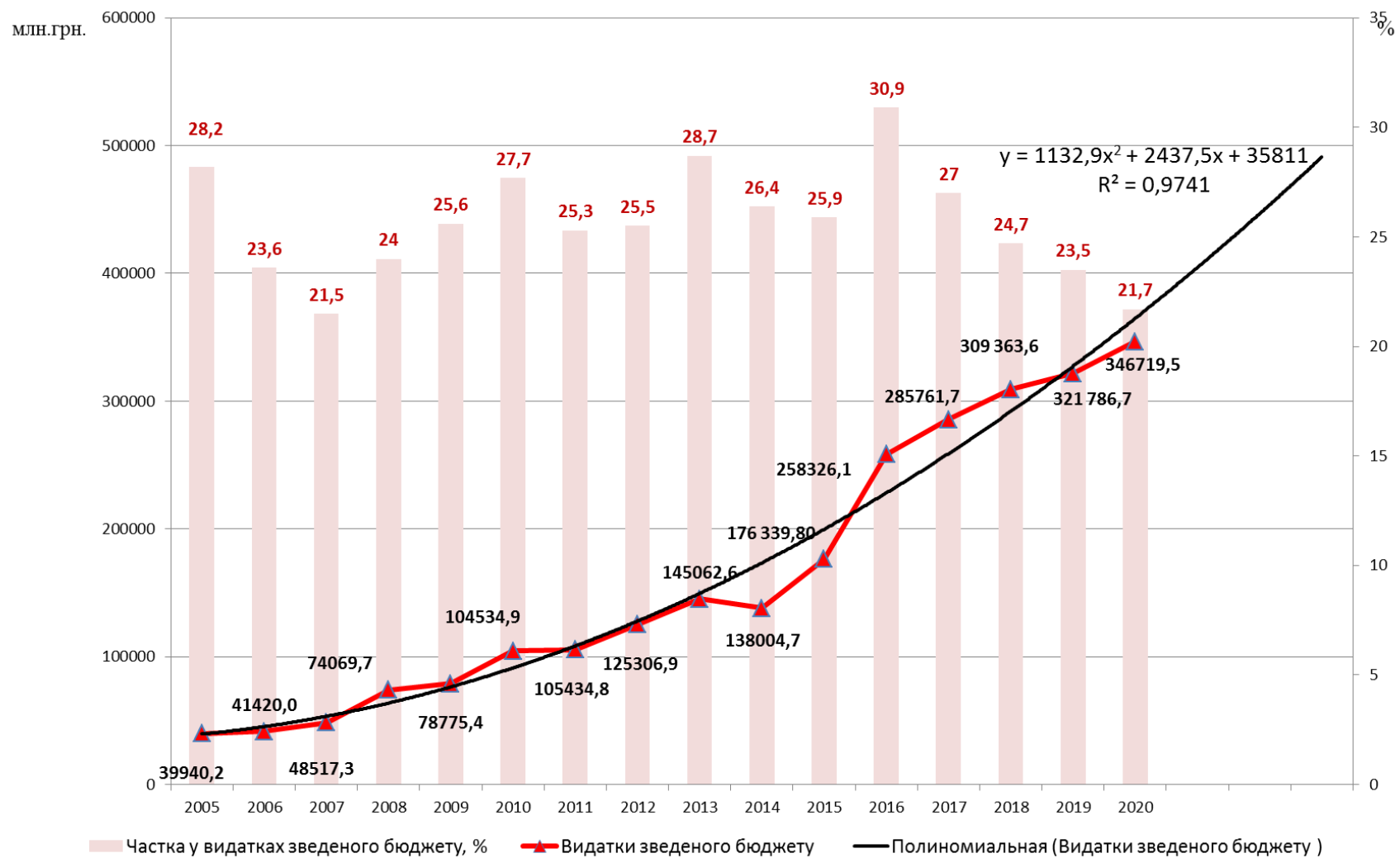

Рисунок 1 – Динаміка видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення та лінія тренду

ВИСНОВКИ

У сучасних умовах господарювання, в період політичної та економічної нестабільності особливо гостро стоїть проблема забезпечення захисту соціально вразливих груп населення в Україні. Соціальний захист є головним інструментом зниження соціальної напруги, яка виникає в сучасних умовах суспільства.

Досліджено різні підходи до визначення сутності поняття соціальний захист. Розглянуто питання його місця в житті держави і суспільства, особливості організації соціального захисту населення в Україні. Дослідження існуючих підходів науковців щодо дефініції соціального захисту дало змогу зробити висновок, що досліджувана категорія розуміється як діяльність, комплекс, функція, система, сукупність і механізм.

Розкрито відмінні підходи до трактування сутності поняття соціально вразливі групи населення. Єдиного переліку категорій, які мають право на соціальну підтримку від держави не існує, а їх кількість впродовж останніх двох десятиліть постійно змінювалася під впливом демографічних, економічних, фінансових, політичних та інших ситуацій, а також соціальних ризиків, характерних для України. Встановлено категорії громадян, які слід віднести до соціально вразливих груп населення України та визначено чинники, що можуть зумовити складні життєві обставини.

З'ясовано особливості організації соціального захисту вразливих груп населення в Україні у сучасних умовах розвитку держави та суспільства.

Дослідження сучасного стану соціального захисту вразливих груп населення в Україні показав, що однією його складовою є соціальні стандарти й гарантії держави населенню. В даний час особливої уваги в Україні набуває підвищення соціальних стандартів і забезпечення соціальних гарантій як передумови формування гідного рівня добробуту. Сучасний розвиток соціального захисту в Україні вразливих верств населення передбачає формування соціальних стандартів та визначення на їх основі обґрунтованих розмірів державних соціальних виплат.

Рівень соціальної захищеності населення безпосередньо визначається тим, наскільки фактичні показники відповідають існуючим соціальним нормативам і стандартам. За прийнятими у суспільстві нормами, установлюються стандарти, які гарантує і забезпечує держава. До них належать: прожитковий мінімум; мінімальна заробітна плата; мінімальна пенсія та ін.

Слід зазначити, що критерієм визначення розміру державної соціальної допомоги є прожитковий мінімум. Проаналізовано зміни розмірів прожиткового мінімуму, мінімальної заробітної плати, мінімальної пенсії за 2010 – 2021 рр. За результатами аналізу можна зробити висновок, що за усіма показниками соціальних стандартів і гарантій спостерігається позитивна динаміка збільшення.

Проведено дослідження сучасного стану, розглянуто сутність і значення державної системи соціального захисту сімей з дітьми та

малозабезпечених сімей, осіб з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю, надання населенню субсидій на оплату житлово-комунальних послуг у сучасних умовах. За результатами дослідження розмірів державних соціальних стандартів і гарантій, можна зробити висновок, що за всіма показниками спостерігається позитивна динаміка до зростання.

В той же час очевидно, що встановлені нині мінімальні розміри соціальної підтримки аж ніяк не можуть в більшості випадків задовольнити реальних потреб населення.

Особливості фінансового забезпечення соціального захисту населення в Україні розглянуто у ракурсі врахування зарубіжного досвід. Досліджено, який саме закордонний досвід варто впровадити в реаліях України для забезпечення добробуту населення та зниження соціальної напруги у суспільстві.

З'ясовано особливості фінансового забезпечення соціального захисту в Україні, які проявляються як у формуванні, так і у використанні фінансових ресурсів. Фінансове забезпечення соціального захисту в рамках зазначених форм має свої особливості, які проявляються як у формуванні, так і у використанні фінансових ресурсів. Надана характеристика форм соціального захисту населення і визначено загальні відмінності між цими формами. Встановлено, що найвагомішими джерелами фінансування соціального захисту населення, а в свою чергу і соціальної підтримки, є кошти, а також страхових фондів. Характерною ознакою розвитку системи соціального захисту в Україні впродовж останнього десятиліття є недостатність обсягів державного і місцевих бюджетів.

Представлено обґрунтування пріоритетних напрямів розвитку системи соціальної підтримки населення. Доведено, що цей розвиток має спиратися на чітку концепцію, яка б враховувала не просто зміну механізмів надання соціальної підтримки в рамках однієї чи декількох програм, а обов'язково забезпечувала б дотримання балансу між економічними витратами та соціальними ефектами, тобто одночасно відповідала б принципу соціальної справедливості та економічної виправданості.

Запропоновано для прогнозування обсягів видатків зведеного бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення використовувати екстраполяційні методи прогнозування. За допомогою кореляційно-регресійного аналізу з'ясовано зв'язок між обсягами видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення і розміром ВВП та встановлення рівня щільності зв'язку між ними.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗДОБУВАЧА:

Карлаш Ю.Д. Бідність як одна з найважливіших соціальних проблем в Україні. *Принципи формування зовнішньої політики держави: економічні та інституціональні аспекти: матеріали доповідей Міжнародної науково-*

практичної конференції (м. Ужгород, 14-15 травня 2021 року). Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 71-73

Карлаш Ю.Д. Дослідження сучасних проблем людей з обмеженими можливостями. *Потенціал економічного розвитку країни та регіонів: фінансові та інноваційно-інвестиційні аспекти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 29 травня 2021 р.). Дніпро: НО «Перспектива», 2021. С. 74-78*

Смирнова І.І., Сімакова О.К., Карлаш Ю.Д. Державні соціальні стандарти та гарантії як основа ефективного розвитку соціального захисту населення в Україні. *Економіка та суспільство. 2021. №33.*

АНОТАЦІЯ

Карлаш Юлія Дмитрівна. Соціальний захист вразливих груп населення в Україні: сучасний стан та напрями розвитку. – Кваліфікаційна праця на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти – магістра за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення. – Донбаська державна машинобудівна академія МОН України, Краматорськ, 2021.

Об'єкт дослідження є процес соціального захисту вразливих груп населення України.

Предмет дослідження – теоретичні основи та методичні підходи до розвитку системи соціального захисту вразливих груп населення в сучасних умовах України.

У першому розділі розглянуто сутність соціального захисту та його місце в житті держави і суспільства. Розглянуто теоретичні підходи до трактування суті соціально вразливих груп населення. Вивчено особливості організації соціального захисту населення в Україні. Проаналізовано й узагальнено сучасну нормативно-правову базу та наукову літературу з соціального захисту вразливих груп населення.

У другому розділі проведено дослідження стану соціального захисту вразливих груп населення. Проведено аналіз соціальних стандартів і гарантій населенню відповідно визначеним пріоритетам держави. Проведена оцінка державної системи соціального захисту сімей з дітьми та малозабезпечених сімей та соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю. Досліджено сучасний стан надання населенню субсидій на оплату житлово-комунальних послуг.

У третьому розділі досліджено основні напрями розвитку системи соціального захисту вразливих груп населення в Україні. Досліджено особливості фінансового забезпечення соціального захисту населення в Україні. Запропоновано пріоритетні напрями вдосконалення системи

соціального захисту вразливих груп населення в сучасних українських реаліях. Запропоновано економіко-математичне моделювання обсягів видатків зведеного бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення.

Ключові слова: соціальний захист, соціальне забезпечення, соціально вразливі групи населення, соціальні стандарти, соціальні гарантії, соціальна допомога, соціальна політика держави

ANNOTATION

Karlash Yuliia. Social protection of vulnerable groups in Ukraine: current status and directions of the development. – Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for a higher education degree – master's degree in 232 Social Welfare. – Donbas State Engineering Academy of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Kramatorsk, 2021.

The object of research is the process of social protection of vulnerable groups of Ukraine.

The subject of research – theoretical foundations and methodological approaches to the development of social protection of vulnerable groups in modern Ukraine.

The first section considers the essence of social protection and its place in the life of the state and society. Theoretical approaches to the interpretation of the essence of socially vulnerable groups are considered. Peculiarities of the organization of social protection of the population in Ukraine are studied. The modern normative-legal base and scientific literature on social protection of vulnerable groups of the population are analyzed and generalized.

The second section examines the state of social protection of vulnerable groups. The analysis of social standards and guarantees to the population according to the defined priorities of the state is carried out. An assessment of the state system of social protection of families with children and low-income families and social assistance to persons with disabilities from childhood and children with disabilities. The current state of providing subsidies to the population for housing and communal services has been studied.

The third section examines the main directions of development of the social protection system of vulnerable groups in Ukraine. Peculiarities of financial provision of social protection of the population in Ukraine are studied. The priority directions of improvement of the system of social protection of vulnerable groups in the modern Ukrainian realities are offered. Economic and mathematical modeling of the consolidated budget expenditures on social protection and social security is proposed.

Keywords: social protection, social welfare, socially vulnerable groups, social standards, social guarantees, social assistance, social policy of the state